

УДК 519.7+338.658

Єськов О. Л., Масалаб Р. М., Останкова Л. А.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПОТОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова діяльність будь-якого підприємства заснована на засадах, методах та інструментах фінансового менеджменту, які використовуються при розробці фінансової стратегії.

Фінансова стратегія відіграє значну роль в забезпеченні ефективної фінансової діяльності підприємства оскільки, по-перше, направлена на залучення та використання фінансових ресурсів, координацію їх потоків, а по-друге, забезпечення фінансової безпеки, росту ринкової вартості підприємства.

Ступінь ефективності реалізації фінансової стратегії визначається її відповідністю факторам впливу на підприємство та її розробкою. Це потребує розкриття сутності та змісту фінансової стратегії та процесів її розробки (етапів, методів, інструментів), що і обумовлює актуальність дослідження.

Питання формування фінансової стратегії розглянуто в багатьох працях вітчизняних та закордонних спеціалістів. Зокрема, основи формування фінансової стратегії надано в [1, 2, 3]. Подальший розвиток теоретико-практична парадигма формування фінансової стратегії знайшла в таких працях, як [4, 5, 6].

Останнім часом запропоновано ряд підходів, математичних моделей, методів, що дають змогу обрати оптимальну стратегію [7]. Але формування фінансової стратегії із застосуванням економіко-математичних методів в Україні поки практикується мало, тому дане дослідження є актуальним.

Метою даної роботи є формування фінансової стратегії та оптимізація поточної діяльності підприємства.

Останнім часом формування фінансової стратегії розвитку підприємства є одним із чинників його успішного функціонування в економічному середовищі. Сформована стратегія дозволяє сконцентрувати зусилля на розгляді альтернатив (стратегічних варіантів) діяльності фірми в умовах неповної інформації.

Перспективне фінансове планування визначає найважливіші показники, пропорції та темпи розширеного відтворення, є основною формою реалізації головних цілей підприємства. Перспективне планування включає розробку фінансової стратегії підприємства та прогнозування його фінансової діяльності.

За базу дослідження обрано приватне підприємство (ПП) «Технотрон», основним напрямком діяльності якого є впровадження перспективних розробок в області чорної і кольорової металургії, а також металургійного машинобудування.

Постановка задачі для даного підприємства може бути здійснена наступним чином: оптимізувати вибір виробничої програми із n різних продуктивних інноваційних проектів за умов забезпечення випуску заданих обсягів виробництва продукції й обмежень з кількості основних виробничих ресурсів.

Розв'язання задачі із застосуванням економіко-математичних методів дозволить сформувати стратегію виробництва продукції, яка максимізує прибуток підприємства.

Прибуток є основним показником реалізації успішної фінансової стратегії. Прибуток не тільки синтезує всі сторони діяльності підприємства, а й наочно відображає ефективність його діяльності: зміну доходів, величину витрат, рівень використання ресурсів у процесі виробничої діяльності.

Але в процесі фінансово-господарської діяльності виробничого підприємства обов'язково виникають поточні витрати, пов'язані із веденням цієї діяльності, які за економічною сутністю являють собою сукупність затрат живої та уречевленої праці на здійснення

поточної виробничої діяльності підприємства; а за натурально-речовим складом – спожиту частину матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Тому доцільно, спираючись на опрацьовані фінансові показники, скласти перспективні, поточні та оперативні фінансові плани. При цьому для прогнозування прибутковості можна використовувати економіко-математичні методи і інформаційні технології, зокрема, «Таблицю підстановки» програми електронних таблиць Microsoft Excel.

Однією з найважливіших переваг програми Excel є можливість виконувати аналіз та оптимізацію даних. Наприклад, аналіз «що-як» дозволяє простежити залежність кінцевого результату від зміни вихідних параметрів.

Можна також виконати протилежну операцію – знайти вихідні дані, що після підстановки у формули дадуть певні результати. Такий аналіз даних виконується методами підбору параметра та пошуку розв'язання.

По результатах визначається, при яких значеннях змінних параметрів прибуток максимальний і мінімальний. На першому етапі необхідно проаналізувати прибутковість виробництва кожного виду продукції при середніх значеннях параметрів за наступним алгоритмом. На першому етапі визначається собівартість продукції, що виготовляється, за наступною формулою:

$$C = C_M \times Z_M - C_O \times O_T + C_E \times Z_E + C_H \times Z_B, \quad (1)$$

де C_M – ціна матеріалу;

Z_M – витрати матеріалу;

C_O – ціна відходів;

O_T – відходи;

C_E – ціна електроенергії;

C_H – ціна нормо – години;

Z_B – витрати часу.

Прибуток кожного виробу визначається за формулою: відпускна ціна за вирахуванням собівартості продукції:

$$P = O_{ц} - C, \quad (2)$$

де $O_{ц}$ – відпускна ціна;

C – собівартість.

У табл. 1 представлено початкові дані, які використано у розрахунках:

Таблиця 1

Таблиця параметрів моделі

Найменування параметра	Позначення	Діапазон зміни	Середнє значення
Ціна матеріалу, тис. грн	C_M	20-50	35
Ціна відходів, тис. грн	C_O	20-40	30
Ціна електроенергії, тис. грн	C_E	0,20-0,50	0,35
Ціна нормо – години, грн	C_H	5,00-10,00	7,5
Витрати матеріалу, т	Z_M	0,5-0,15	0,1
Відходи, т	O_T	0,01-0,03	0,020
Витрати електроенергії, кВт	Z_E	4,00-10,00	7
Витрати часу, нормо-год	Z_B	0,1-0,6	0,35
Відпускна ціна, тис. грн	$O_{ц}$	10	10

За формулами, які було наведено раніше, визначено собівартість продукції і отримуваний прибуток при середніх значеннях параметрів:

$$C = 35 \times 0,1 - 30 \times 0,20 + 0,35 \times 7 + 7,5 \times 0,35 = 7,975 \text{ тис. грн.}$$

$$П = 10 - 7,975 = 2,025 \text{ тис. грн.}$$

На другому етапі необхідно побудувати таблицю підстановки, де змінюватимуться такі параметри, як витрати і ціна матеріалу, решта параметрів залишиться без змін, тобто вони дорівнюють const. Для спрощення розрахунків прибутку при змінних значеннях «витрати» і «ціна матеріалу» використано «Таблиці підстановки» Microsoft Excel (табл. 2).

Таблиця 2

Таблиця підстановки

	Витрати матеріалу			
	2,025 (розрахований прибуток)	0,05	0,1	0,15
Ціна матеріалу	20	4,53	3,53	2,53
	25	4,28	3,03	1,78
	30	4,03	2,53	1,03
	35	3,78	2,03	0,28
	40	3,53	1,53	-0,48
	45	3,28	1,03	-1,23
	50	3,03	0,53	-1,98

З табл. 2 можна зробити висновок, що прибуток буде максимальний, тобто $П = 4,53$ тис. грн при $Z_m = 0,05$ т і $C_m = 20$ тис. грн. Прибуток буде мінімальний – при $Z_m = 0,15$ тис. грн і $C_m = 50$ т.

Діаграми залежності прибутку від витрат матеріалу і його ціни зображено на рис. 1 та 2, де можна наочно побачити при яких значеннях прибуток буде максимальний, а при яких – мінімальний.

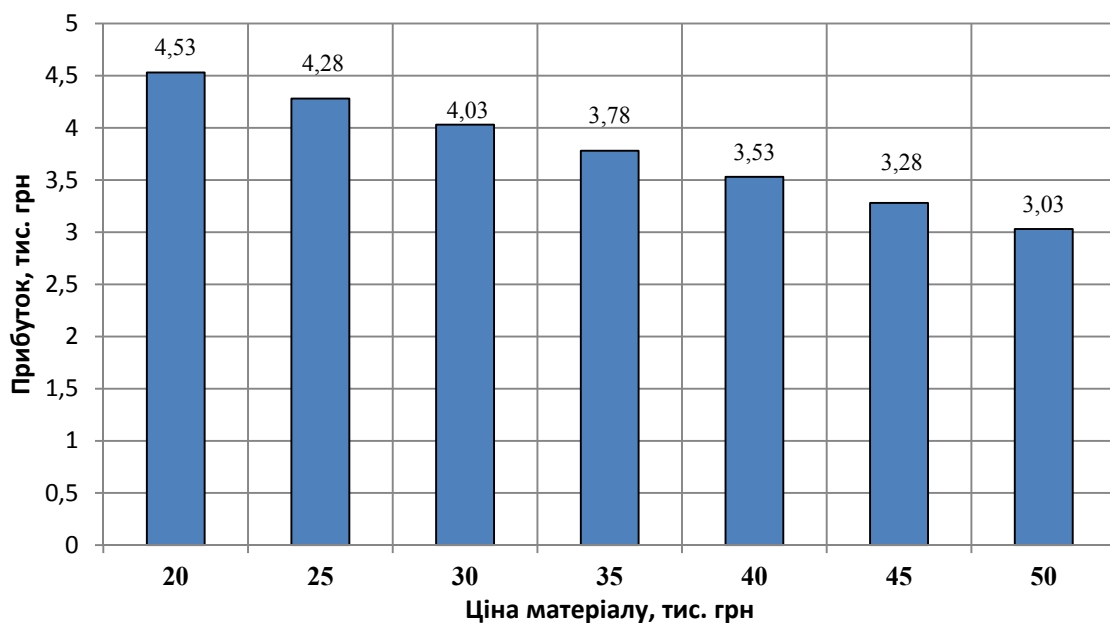

Рис. 1. Діаграма залежності прибутку від ціни на матеріал

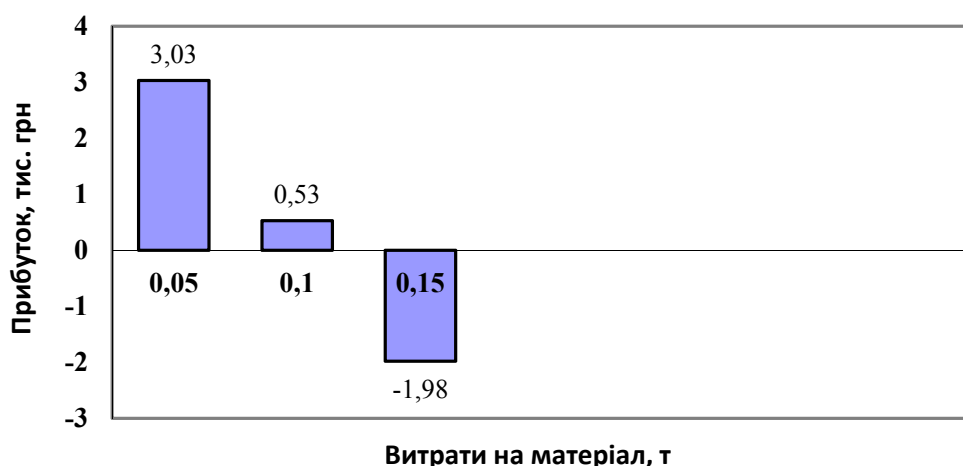

Рис. 2. Діаграма залежності прибутку від витрат на матеріал

Запропонований алгоритм розрахунку прибутку при виробництві різних видів продукції дозволить оптимізувати виробничу програму підприємства. Зокрема, на основі аналітичних розрахунків для ПП «Технотрон» доцільно виробляти 25 одиниць роликів до транспортних смуг та коліс зубчатих. Кувальні підкранові колеса виготовляти не вигідно.

Якщо на підприємстві буде прийнята дана стратегія, прибуток складе 375 тисяч гривень. Дана стратегія може бути скорегована відповідно попиту на продукцію, тому що підприємство цікавить не прибуток на одиницю продукції, а сукупні прибутки. Виходячи з цього, доцільно розрахувати динаміку прибутковості залежно від змін параметрів собівартості.

ВИСНОВКИ

Для оцінки прибутковості підприємства можна використовувати не тільки відому модель «Випуск – Витрати – Прибуток», але і «Ціна – Собівартість – Прибуток» при умові, якщо підприємство випускає незначну номенклатуру виробів.

Обґрунтування фінансової стратегії повинно проводитися з урахуванням попиту на продукцію, що випускається, так як інтерес для підприємства представляє сукупний прибуток, а не прибуток на одиницю продукції.

Для прогнозування прибутковості необхідно використовувати економіко-математичні методи і інформаційні технології, що підвищить ефективність аналітичної роботи на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ван Хори Дж. К. *Основы управления финансами : учебник : пер. с англ.* / Ван Хори Дж. К. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 800 с.
2. Жежера М. *Порівняльна характеристика методики проведення аналізу фінансового стану підприємств в Україні та за кордоном* / М. Жежера // *Економіка, фінанси, право.* – 2009. – № 5. – С. 13–18.
3. Миддлтон Д. *Бухгалтерський учет и принятие финансовых решений : учебник : пер. с англ.* / Д. Миддлтон. – М. : Аудит; ЮНИТИ, 2007. – 408 с.
4. *Фінансова діяльність підприємств* / О. М. Бандурка [та ін.]. – К. : Либідь, 2008. – 312 с.
5. Пилипенко О. О. *Управління витратами на сучасних підприємствах* / О. О. Пилипенко // *Формування ринкових відносин в Україні.* – 2006. – № 12. – С. 8–11.
6. Партин Г. О. *Оцінка концепцій управління витратами суб'єктів господарювання* / Г. О. Партин // *Регіональна економіка.* – 2008. – №2. – С. 44–50.
7. Данилюк О. М. *Теорія і практика процесно-орієнтованого управління витратами. Наукове вираження* / О. М. Данилюк, В. Р. Лецій. – Івано-Франківськ : Місто Н. В., 2002. – 248 с.

Стаття надійшла до редакції 16.10.2012 р.